

# Constituțiile democratice din România

## Schița lecției

1. Constituția din 1866
2. Constituția din 1923
3. Constituția din 1991

## Constituția din 1866

### Context și cauze

- abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza și venirea lui Carol I pe tronul României
- dorința oamenilor politici de a moderniza țara

### Trăsături

- a fost prima constituție a României
- a fost elaborată după modelul Constituției belgiene din 1831
- a fost elaborată fără concursul străinilor și fără să fie supusă aprobării puterilor europene
- face abstracție de suzeranitatea otomană și garanția colectivă a Marilor Puteri
- are un caracter democratic
- a fost promulgată de Carol I la 1 iulie 1866
- a stat la baza regimului politic până în 1923
- a fost modificată de trei ori:
  - 1879: este modificat art. 7 - cetățenia română putea fi obținută de orice persoană, indiferent de religia sa
  - 1884: s-a introdus titlul de Regatul României
  - 1917: este modificat articolul care prevede proprietatea privată (modificarea este necesară întocmirii reformei agrare)

## Prevederi

- consfințește numele oficial al țării – România
- forma de guvernământ: monarhie constituțională ereditară
  - puterea este transmisă ereditar în familia principelui Carol, pe linie masculină
  - moștenitorii sunt crescuți în religia țării
- drepturi și libertăți cetățenești
  - libertatea conștiinței
  - libertatea presei
  - libertatea învățământului
  - libertatea întrunirilor
  - dreptul la proprietate (sacră și inviolabilă)
  - votul cenșitar (cetățenii erau împărțiți în categorii, în funcție de avere)
    - pentru Adunarea Deputaților, populația vota în patru colegii
      - în Colegiile I și II votau marii proprietari funciari
      - în Colegiul III votau burghezii
      - în Colegiul IV votau țăranii prin intermediul unui reprezentant (votul era indirect)
    - pentru Senat, populația vota în două colegii
      - în Colegiul I votau marii proprietari funciari
      - în Colegiul II votau burghezii
- principiul suveranității naționale
- principiul separării puterilor în stat
  - puterea legislativă era exercitată de Parlament și domn
    - Parlamentul era bicameral: Adunarea Deputaților (aleasă pe 4 ani) și Senatul (ales pe 8 ani)
    - Parlamentul era ales prin vot cenșitar
    - atribuțiile Parlamentului:
      - inițierea și votarea legilor
      - interpelarea miniștrilor (controlul acestora)
      - acordarea sau retragerea încrederii guvernului
      - discutarea și votarea bugetului
  - atribuțiile domnului:

- sancționarea și promulgarea legilor (aprobă și face să intre în vigoare legile)
- dreptul de veto absolut (se poate opune la orice lege emisă de Parlament)
- dreptul de a dizolva Parlamentul
- puterea executivă era exercitată de Guvern și domn
  - Guvernul era condus de un prim-ministru numit de domn
  - atribuțiile Guvernului:
    - prezintă proiecte de lege în fața Parlamentului
    - gestionează problemele de zi cu zi ale țării
  - atribuțiile domnului:
    - numește și revocă miniștrii
    - numește și confirmă în toate funcțiile publice
    - are drept de amnistie politică (poate anula pedepsele)
    - este comandant al armatei
    - dreptul de a bate monedă
    - dreptul de a încheia convenții cu alte state
    - conferă ordine și decorații
- puterea judecătorească era exercitată de Curtea de Casație și organele de judecată
  - sentințele judecătorești se pronunțau în numele legii și se executau în numele monarhului
  - justiția era independentă – judecătorii erau inamovibili (nu puteau fi înlocuiți sau numiți de factorul politic)

## **Constituția din 1923**

### **Context și cauze**

- crearea României Mari prin unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România în 1918
- uniformizarea legislației la nivelul țării
- unificarea organizării de stat

## Trăsături

- a avut la bază Constituția din 1866
- are un caracter democratic
- regele pierde din atribuțiile legislative în favoarea Parlamentului
  - regele nu mai are drept de veto
- proiectul de lege fundamentală a aparținut Partidului Național Liberal
- a fost promulgată la data de 28 martie 1923 de regele Ferdinand
- a fost în vigoare între anii 1923-1938 și 1944-1947

## Prevederi

- Regatul României este un stat național unitar și indivizibil
- teritoriul României este inalienabil
- zăcămintele miniere și bogățiile de orice natură ale subsolului aparțin statului
  - sunt exceptate masele de roci comune, carierele de materiale de construcție și depozitele de turbă
- drepturile și libertățile cetățenești sunt recunoscute, indiferent de originea etnică, limbă și religie
  - libertatea conștiinței
  - libertatea învățământului
  - libertatea presei
  - libertatea întrunirilor
  - libertatea de asociere
  - dreptul la proprietate (are o funcție socială - interesele colective primează în fața intereselor individuale)
  - votul universal (doar bărbații cu vârsta de peste 21 de ani au drept de vot)
- principiul suveranității naționale
- principiul separării puterilor în stat
  - puterea legislativă era exercitată de Parlament și Rege
    - Parlamentul era bicameral: Adunarea Deputaților și Senat
    - Parlamentul era ales o dată la 4 ani
    - atribuțiile Parlamentului:

- inițiază și votează legile
- discută și votează bugetul
- interpelarea miniștrilor (controlul acestora)
- acordarea sau retragerea încrederii guvernului
- atribuțiile regelui:
  - sancționează și promulgă legile
  - numește prim-ministrul
  - are dreptul de a elabora regulamente pentru aplicarea legilor
- puterea executivă era exercitată de Guvern și Rege
  - Guvernul era condus de un prim-ministru numit de rege
  - atribuțiile Guvernului:
    - prezintă proiecte de lege în fața Parlamentului
    - gestionează problemele de zi cu zi ale țării
    - exercită puterea executivă în numele Regelui
    - miniștrii aveau o triplă responsabilitate: politică (în fața Parlamentului), penală (în fața justiției) și civilă (în fața fiecărei părți vătămate)
  - atribuțiile regelui:
    - numește și revocă miniștrii
    - numește și confirmă în toate funcțiile publice
    - are drept de amnistie politică (poate anula pedepsele)
    - este comandant al armatei
    - dreptul de a bate monedă
    - dreptul de a încheia convenții cu alte state
    - conferă ordine și decorații
- puterea judecătorească era exercitată de Curtea de Casație și Justiție și organele de judecată
  - sentințele judecătorești se pronunțau în numele legii și se executau în numele monarhului
  - justiția era independentă – judecătorii erau inamovibili (nu puteau fi înlocuiți sau numiți de factorul politic)

# Constituția din 1991

## Context și cauze

- prăbușirea regimului comunist din România
- revenirea la un sistem democratic după 1989

## Trăsături

- a consacrat revenirea României la democrație
- are un caracter democratic
- a intrat în vigoare pe 8 decembrie 1991
- a fost revizuită în 2003, în perspectiva aderării României la NATO (2004) și la Uniunea Europeană (2007)
  - cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale
  - Președintele României este ales pe o perioadă de 5 ani

## Prevederi

- România este un stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil
- teritoriul României este inalienabil
- forma de guvernământ: republica
- drepturile și libertățile cetățenești
  - dreptul la viață și la integritatea fizică și psihică
  - libertatea individuală
  - dreptul la învățătură
  - dreptul de asociere
  - proprietatea privată
  - secretul corespondenței
  - votul universal (pot vota toate persoanele care au împlinit vârsta de 18 ani)
- principiul suveranității naționale
- pluralismul politic

- principiul separării puterilor în stat
  - puterea legislativă este exercitată de Parlament
    - Parlamentul este bicameral: Camera Deputaților și Senat
    - Parlamentul este ales o dată la 4 ani
    - atribuțiile Parlamentului:
      - inițiază și votează legile
      - discută și votează bugetul
      - interpelarea miniștrilor (controlul acestora)
      - acordarea sau retragerea încrederii guvernului
  - puterea executivă este exercitată de Guvern și Președinte
    - Guvernul este condus de un prim-ministru
    - atribuțiile Guvernului:
      - prezintă proiecte de lege în fața Parlamentului
      - gestionează problemele de zi cu zi ale țării
    - Președintele este ales pe o perioadă de 5 ani (până în 2003, acesta era ales pe o perioadă de 4 ani)
    - atribuțiile președintelui:
      - desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru
      - numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament
      - revocă și numește, la propunerea prim-ministrului, pe unii membri ai Guvernului
      - poate dizolva Parlamentul
      - este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării
      - veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice → exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate
      - încheie tratate internaționale în numele României, negociate de Guvern, și le supune spre ratificare Parlamentului
  - puterea judecătorească este exercitată de Înalta Curte de Casație și

Justiție și de instanțele judecătorești

- Curtea Constituțională a României este autoritatea care veghează la respectarea legilor
- Avocatul Poporului are menirea să apere interesele individului
- justiția este independentă